

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน” ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน

1.1.2 เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1.1 ประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 สำหรับการ ทดลองใช้เบื้องต้น เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้แก่นักเรียน

2) ครูสังคัมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา สำหรับชั้นทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้แก่นักเรียนในสถานการณ์จริง

1.3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) คือ ครูสังคัมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยสุ่มร้อยละ 25 ในแต่ละเขต ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจำนวนโรงเรียน 40 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนในแต่ละเขตสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโรงเรียนละ 1 คน ได้จำนวนครูสังคัมศึกษา จำนวน 40 คน แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองใช้เบื้องต้น เป็น 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบเดี่ยวจำนวน 6 คน การทดลองแบบกลุ่ม จำนวน 10 คน และการทดลองแบบสนาม จำนวน 24 คน

2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (Trial Runs) คือ ครูสังคัมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 24 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา

เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียนไปทดสอบหาประสิทธิภาพด้วยตนเองตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ในขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) กับครูสังคัมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการทดสอบประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม เมื่อได้ชุดฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80/80 แล้ว ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (Trial Runs) โดยให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลจำนวน 3 หน่วยเป็นการล่วงหน้า เมื่อกกลุ่มตัวอย่างศึกษาครบแล้ว ผู้วิจัยจัดการฝึกอบรมในส่วนของผู้เสริม

คือ การอบรมแบบเผชิญหน้าให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเสริมเติมเต็มให้การฝึกอบรมทางไกลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกลทั้ง 3 ขั้นตอน คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 และในขั้นทดลองใช้ในสถานการณ์จริง คือ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล โดยการทดสอบค่าที (t – test แบบ dependent) สำหรับการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1.4.1 ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน จำนวน 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

1.4.2 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน สรุปผลการศึกษาดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียนถึงความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ เป็นดังนี้ หน่วยที่ 1 อยู่ในระดับมาก หน่วยที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด และหน่วยที่ 3 อยู่ในระดับมาก

2. อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน” มีข้อสังเกต ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน จำนวน 3 หน่วย มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน เพื่อทดสอบ ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล โดยกำหนดให้ชุดฝึกอบรมทางไกลมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ กำหนด คือ 80/80 ซึ่งผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวทั้ง 3 หน่วยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา หน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน ได้เสนอเนื้อหาสาระในประเด็นสำคัญ ได้แก่

1) การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการและการจัดรายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมืองโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะและความสำคัญความเป็นพลเมืองดี โดยเฉพาะ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ความสำคัญของค่านิยมและสาระสำคัญของค่านิยมหลัก 12 ประการ และการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ

2) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้แก่ นักเรียนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เช่น กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการอภิปราย การแก้ปัญหา การสืบสวนสอบสวน การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กรณีตัวอย่าง และ การใช้เทคนิคพยากรณ์ เน้นกระบวนการคิดโดยเน้นการคิดเพื่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาและการคิด แบบโยนิโสมนสิการ นอกจากนั้นยังได้เสนอตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็น พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยและตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาค่านิยมหลัก 12 ประการ อีกด้วย

3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบทบาทหน้าที่ของครูและสถานศึกษาในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยเสนอการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำโครงการ และการจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ นอกจากนี้ ยังได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของครูและสถานศึกษาในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อให้ครูตระหนักในภารกิจของตนเองในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลักให้นักเรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสถานศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียนที่จะต้องมุ่งมั่นสร้างความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนของตนอีกด้วย

การที่ครูสังคมศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาจากชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว ซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองนั้น เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากร และเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล ที่ชัยขงค์ พรหมวงศ์ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ (ชัยขงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2540)

ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงสามารถใช้ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นคู่มือสำหรับการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยเฉพาะในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้โรงเรียนไปสอนในรายวิชานี้ สาระที่นำเสนอในชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้นักเรียน จะช่วยให้ครูสังคมศึกษาเห็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง จึงสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดีและมีค่านิยมหลักที่ถูกต้อง

2.2 ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้นักเรียน สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ก็เป็นไปตามสมมุติฐาน เมื่อนำชุดการฝึกอบรมทางไกลไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาไว้ เช่น งานวิจัยของผู้ที่ศึกษาไว้แล้ว ได้แก่ วิมลรัตน์ โจมณี (2549) ที่ได้นำพุทธวิธีทางการสอนแบบอริยสัจสี่มาใช้ในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียน เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย ด้วยการสอน

แบบอริยสังคีตสูงกว่าก่อนเรียน เนตรา มุลดวง (2550) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วิถีประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องวิถีประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สิริพร ปุณฺณะเสริฐ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.66 ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สายใจ ชูช่วย (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหา เรื่อง หน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเคหะปัตตานานุกูล จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้วิธีสอนแบบปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กมลณัฐ ศรีพนม (2549) ศึกษาเรื่อง ผลของการสอน โดยใช้ผังกราฟิก ที่มีต่อการคิดอย่างมีเหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองฉิน (สิงห์จันทร์บำรุง) จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ผังกราฟิก เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และณัฐ สิมะธัมมันท์ (2551) ได้นำเทคนิคแผนผังกราฟิกมาใช้ในการสอนสาระหน้าที่พลเมือง โดยศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง การเมืองการปกครองของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้เรื่อง การเมืองการปกครองของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของการนำเสนอเนื้อหาในประมวลสาระของชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่ นักเรียน ครูสังคมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากชั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริงได้แสดงความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามว่า การเสนอเนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมทางไกลทั้ง 3 หน่วยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในหน่วยที่

2 นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้แก่นักเรียน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มและกระบวนการคิด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

แต่มีข้อสังเกตในแต่ละหน่วย ดังนี้ หน่วยที่ 1 ในเรื่องที่ 1.1.2 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมในชั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ต้องการให้เสนอเนื้อหาโดยละเอียดเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตย โดยเฉพาะในส่วนของ การดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเน้นที่นักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดเน้นที่ 3 ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง

สำหรับในหน่วยที่ 2 เรื่องที่ 2.2.2 การคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของเรื่องอื่น ๆ ในหน่วยที่ 2 จะน้อยกว่า ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมในชั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ต้องการให้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้หลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการและพุทธวิธีทางการสอนมาปลูกฝังให้นักเรียนมีค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อให้ครูสังคัมศึกษาสามารถนำพุทธวิธีและการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ไปใช้ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ นอกเหนือจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ที่นำเสนอไว้ในตอนที่ 2.1 แล้ว

ส่วนหน่วยที่ 3 เรื่องที่ 3.2.2 บทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้แก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของเรื่องอื่น ๆ ในหน่วยที่ 3 จะน้อยกว่า ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมในชั้นการทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ต้องการให้เสนอแนวทางที่สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการ และเน้นจัดกิจกรรมเสริมให้หลากหลายเพื่อให้ครูสังคัมศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการจัดสถานศึกษาให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำเป็นคู่มือที่ครูสังคัมศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะเนื้อหาในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการให้เกิดแก่นักเรียน ที่เสนอไว้อย่างหลากหลายทั้งในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและส่วนที่เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ที่ครูสังคัมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม และรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน เป็นชุดฝึกอบรมที่ออกแบบให้ครูสังคัมศึกษาสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้ชุดฝึกอบรมควรศึกษาในส่วนของประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลไปพร้อมกัน กล่าวคือ ศึกษาแผนการฝึกอบรมจากแนวการศึกษา ทำแบบประเมินตนเองก่อนการฝึกอบรม แล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระในประมวลสาระ พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแนวการศึกษา เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยแล้ว จึงประเมินผลตนเองหลังการฝึกอบรม เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการศึกษา การศึกษาด้วยตนเองนี้จะทำให้ครูสังคัมศึกษามีความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเป็นการศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวก โดยเฉพาะเรื่องเป็นเวลา

3.1.3 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน สามารถใช้เป็นคู่มือเพื่อจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้กับครูสังคัมศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกชั้นปี และสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 และเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นชุดฝึกอบรมทางไกลที่เน้นสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลและแนวทางการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกล และสื่อปฏิสัมพันธ์ จึงควรมีการวิจัยโดยการพัฒนาเป็นสื่อประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวกในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

3.2.2 ควรมีการวิจัยโดยนำจุดเน้นทั้ง 5 ประการ ที่ปรากฏในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง คือ ความเป็นไทย รักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความปรองดอง สมานฉันท์ และความมีวินัยในตนเอง ตลอดจนค่านิยมหลัก 12 ประการ ไปบูรณาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคัมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในกลุ่มสาระย่อยอื่น ๆ โดยเฉพาะสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ โดยเน้นความเป็นพลเมืองดี และค่านิยมหลัก 12 ประการ

3.2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคัมศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมืองและค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 และเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนจากครูสังคัมศึกษาที่ได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว มีความรู้และความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของตนเองสู่ความเป็นพลเมืองดีและค่านิยมหลัก 12 ประการได้อย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2552) **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
 การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กฤษณ์ พลอยโสภณ (2538) “ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดสำหรับเกษตรกร
 ภาคตะวันออก” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** แขนงวิชาเทคโนโลยีและ
 สื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- คณะอนุกรรมการการจัดทำ “ข่าวสาร ศ.ค.ช.” (2530) “ยุทธวิธีการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนเพื่อ
 ความเข้าใจอันดี” **ข่าวสาร ศ.ค.ช. 2530**
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2536) “การศึกษาทางไกลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ใน **ประมวล สาระชุด
 วิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** หน่วยที่ 12 เล่ม 3
 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540) “ชุดการสอนรายบุคคล” ใน **เอกสารการสอน
 ชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนสร** หน่วยที่ 4 เล่มที่ 1 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- _____ (2540) “ชุดการสอนทางไกล” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนา
สรร หน่วยที่ 5 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ประหยัด ศรีบุญชู (2531) “UNESCO – A.S.P. – C.I.U.” ใน วารสาร ศ.ค.ช. ฉบับ พระผู้เสริม
สร้าง ความเข้าใจอันดี ครบรอบ 18 ปี ธันวาคม 2531
- พระมหานครินทร์ แก้วโชติรุ่ง (2548) สันติภาพตามแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ: ความหมายและ
การประยุกต์ใช้ในโลปัจจุบัน วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน
ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รสสุคนธ์ แสงมณี (2554) “การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อความเข้าใจอันดี
สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์ (2544) “สันติศึกษากับสันติภาพ” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา
หน่วยที่ 1 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิชัย ต้นศิริ (2530) “แนวทางไปสู่สันติภาพและสันติศึกษา” ใน รวบรวมบทความคัดสรร จากการ
ประชุมทางวิชาการ เรื่อง สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง วลัย อารุณี
บรรณาธิการ โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ศันสนีย์ จันทร์อานูภาพ ธีรพร ศรีประสิทธิ์ และคณะ (2550) “สันติวิธี มุมมองความหมายของ
เยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น 12 (1) :
ม.ค. – มี.ค. หน้า 76 - 88
- สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ (2523) รายงานการสัมมนา
ระดับชาติ โครงการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ระหว่างวันที่ 24 – 27 พฤศจิกายน
2523 ณ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ
องค์การสหประชาชาติ
- _____ (2526) “โครงการการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ” วารสาร
คณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ กรกฎาคม - สิงหาคม 2526

เสริมศักดิ์ บุตรทอง (2547) การจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพสำหรับ
ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต
1 และ 2 วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

